

## СЪВРЕМЕННИ ИНТЕЛИГЕНТНИ КРИМИНАЛИСТИЧНИ ЛАБОРАТОРИИ

Стоян Стоянов

*Бургаски свободен университет*

### MODERN INTELLIGENT FORENSIC LABS

Soyan Stoyanov

*Burgas Free University*

**Abstract:** *For the past decade, the National Institute of Forensic Science (NIFS) has been involved in and committed to raising the awareness of forensic intelligence in Australia. In this context, a discussion paper was written and distributed across Australia and New Zealand covering forensic intelligence principles and offering a 'quick reference' guide. In addition, NIFS jointly facilitated a set of papers on forensic intelligence that was published in the Australian Journal of Forensic Sciences.*

*The implementation of forensic intelligence requires substantial planning and adaptation within an organization. There must be commitment within an agency to refocus outcomes so that crime prevention and disruption become priorities along with the traditional focus on the court. This implies many changes including a shift from a single case focus to a multi-case focus and a breaking down of existing interdisciplinary silos. At a time of budget restrictions, the resources to implement these changes are often difficult to identify. However, established intelligence cells within forensic science facilities are realizing the benefits to be gained from this approach.*

*The primary aim of this paper is to raise awareness on the principles and practice of forensic intelligence through the collation and integration of recently published findings and observations.*

*It is intended to provide introductory principles to personnel of various levels and disciplines involved in law enforcement, including forensic scientists, police officers, and those involved in administering the criminal justice system..*

**Keywords:** *Forensic intelligence; principles and practice; implementation; key considerations; law enforcement; policing*

### ВЪВЕДЕНИЕ

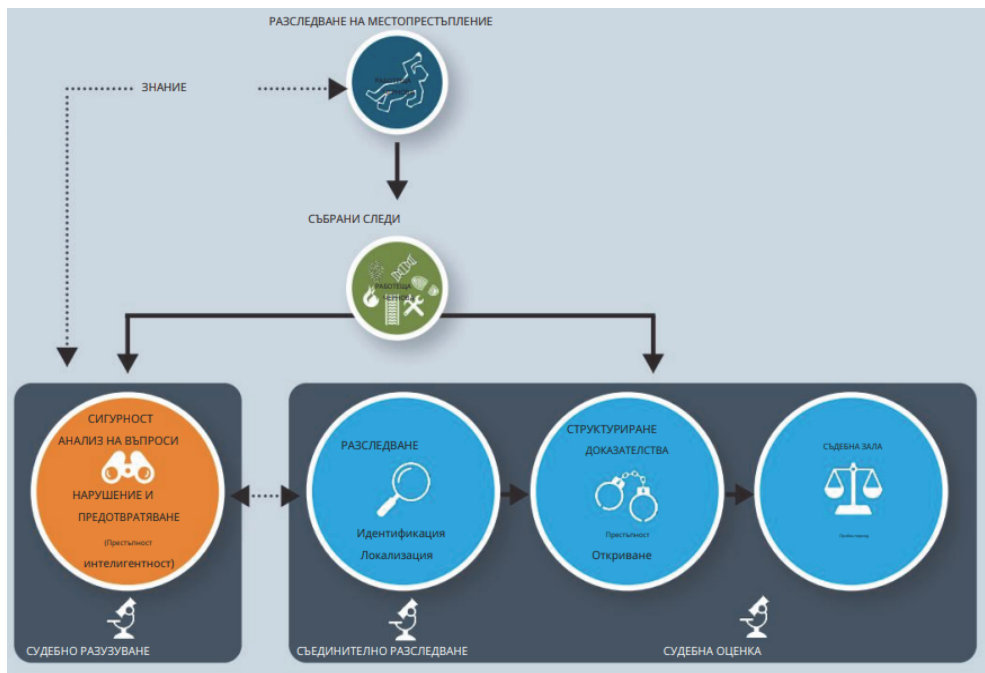
През последното десетилетие Националният институт по криминалистика (NIFS) участва и се ангажира със съдебно разузнаване в Австралия. През това време NIFS наблюдава развитието на криминалистичното разузнаване в Австралия и Нова Зеландия и подкрепя семинари и конференции за насърчаване на информираността и развитието.

Значението на австралийските правоприлагащи агенции за по-нататъшно подобряване на способностите на разузнаването беше потвърдено от Австралийския форум за управление на криминалното разузнаване чрез публикуването на Стратегията за управление на криминалното разузнаване на Австралия 2012-15. Членовете на

форума се съгласиха, че: „Фундаментален компонент в изграждането на капацитет за правоприлагане включва подобряване на разбирането за това как работи криминалното разузнаване и как на практика да се развива, споделя и използва.“ Криминалистичното разузнаване е идентифицирано като допълнителен тип криминално разузнаване и се е оказало много ефективно в международен план, за да могат правоприлагащите органи и системите за сигурност да постигнат своите цели (Ribaux and Birrer 2010; Rossy et al. 2013). Въпреки това, като нововъзникваща форма на разузнаване, стойността на криминалистичното разузнаване тепърва ще бъде широко възприета и приложена от полицейските юрисдикции в Австралия. Следователно е предвидено, че този документ ще предостави на читателите по-нататъшно разбиране на криминалистичното разузнаване и свързаните с него ползи; изисквания за изпълнение; и примери за успешни модели.

### I. КАКВО Е СЪДЕБНО РАЗУЗНАВАНЕ

Криминалистичното разузнаване е навременното събиране и обработка на данни от съдебномедицински дела от различен характер. То предоставя знания за престъпната дейност и може да подкрепи проактивни и превантивни подходи



Фигура 1: Принципна методика на криминалистическото разузнаване

„Фундаменталният принцип на криминалистичното разузнаване е, че вместо да се третира всеки случай поотделно с цел подпомагане на съда (т.е. фокусиране на доказателствата), се следва фокусиране върху множество дела и по холистичен подход, базиран на изследване на престъпните явления. Структурираната и систематична експлоатация на следи е от съществено значение за създаване на знания, които ще ръководят стратегически, оперативни и тактически решения“ (Baechler, 2015).

„Както се разбира в момента, криминалистичното разузнаване се отнася до няколко „обработки“ на данни. Като концепция, това се отнася до структурираната асимилация на данни от криминалистични случаи (като ДНК, пръстови отпечатаци, отпечатаци от обувки, следи от ръкавици, следи от оръжия и др.) в рамките на кръстосани и индексирани набори от данни. Този набор от данни може да бъде подложен на строг качествен и количествен анализ, за да се идентифицират значими модели на престъпно поведение.

Такъв анализ на данни се счита за стратегически, доколкото той информира няколко елемента на полицията, включително операции, ръководени от разузнаване, превантивни полицейски действия и разпределение на ресурси“

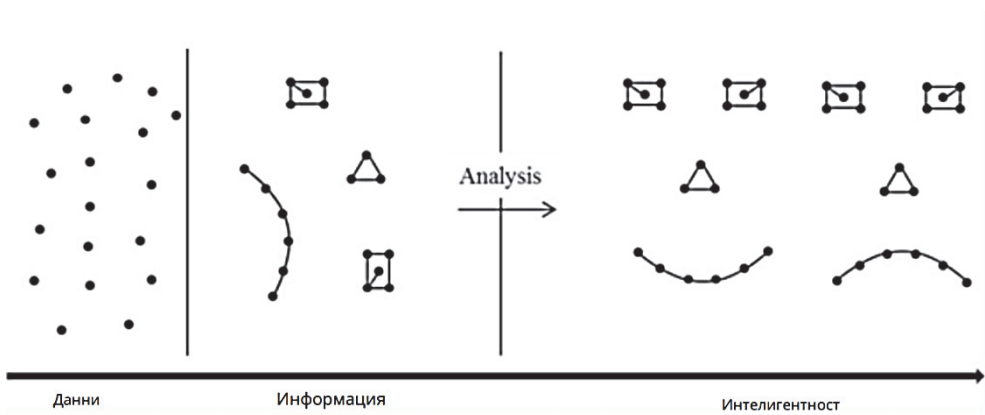
Съдебното разузнаване играе съществена роля в предварителния процес на разследване. То също така има фокус върху разкриване на престъпността и превенцията на престъпността.

В крайна сметка, добрия подход за криминалистично разузнаване ще осигури действия преди дадено събитие, особено в криминална среда със серийни престъпления.

## II. КАК РАБОТИ ИНТЕЛИГЕНТНАТА ЛАБОРАТОРИЯ

По своята същност „интелигентността е резултат от процес, който има за цел да трансформира необработените данни във форма, по-подходяща за вземане на решения. Целта е да се добави стойност към събраната информация, като се анализира навреме“ (Morelato et др., 2014). „Ратклиф (2008) и разграничава три типа разузнаване: тактическо, оперативно и стратегическо.

Тактическото разузнаване подпомага служителите на правоприлагащите органи на първа линия при предприемане на специфични за случая действия и като следствие е от значение за конкретни разследвания. Използването на този тип разузнаване е за всеки отделен случай и често не отчита дългосрочни или по-широки географски проблеми (Ratcliffe, 2007; Peterson, 2005).

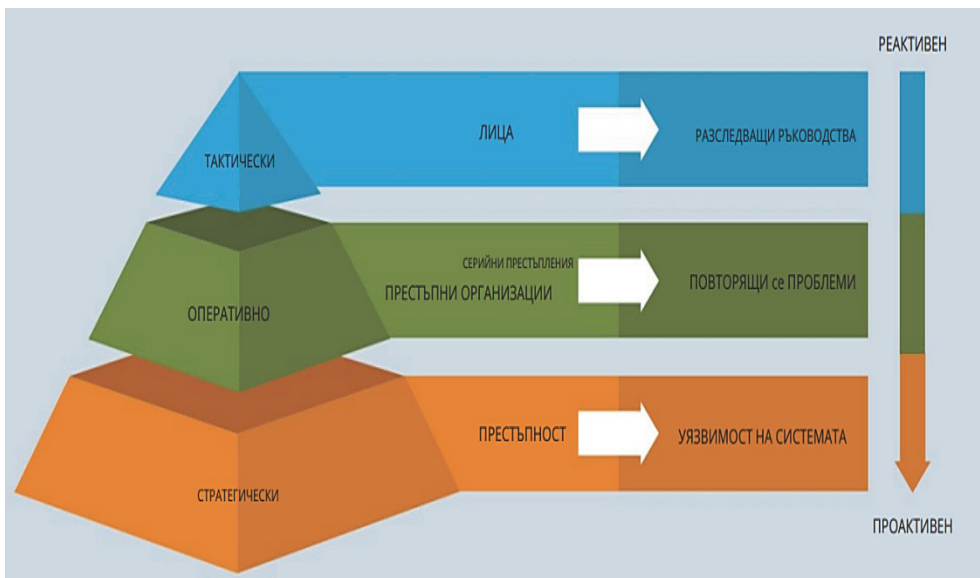


Фигура 2: От данни към разузнаване (Cartier, 2010).

Оперативното разузнаване включва помощ при планиране на дейностите за намаляване на престъпността и превенция. То подкрепя лицата, вземащи решения, които отговарят за областните райони или които командват екипи. То позволява идентифи-

циране на основните приоритети и по този начин е релевантен за част от криминалните действия (Ratcliffe, 2007). За да може съдебната медицина да осигури максимална полза през цикъла на разузнаването, в идеалния случай повтарящите се /мултидисциплинарните данни трябва да са лесно достъпни от един източник (база данни) или поне от допълнителни източници. Стратегическото разузнаване осигурява разбиране на моделите и функционирането на престъпното поведение и средата. Следователно той е ориентиран към бъдещето и е проактивен (Ratcliffe, 2007; Peterson, 2005). Той изследва дългосрочни решения и по-лесно се справя със закъсненията, отколкото дейности, фокусирани само върху оперативни проблеми (Peterson, 2005). Използва се от мениджъри на най-високо ниво и ще повлияе не само на полицейските дейности, но и на агенции извън закона, като здравни служби и политически настройки“ (Morelato et al., 2013).

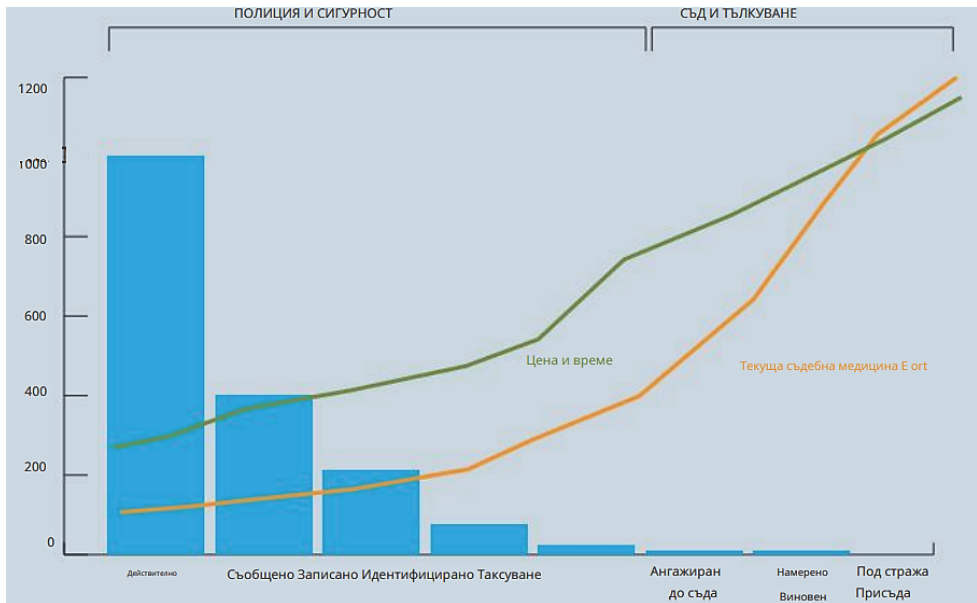
Тези интелигентни модели работят в континуум без строги граници между категориите.



Фигура 3: трите нива на интелигентност (адаптирано от Marclay, 2014).

### III. ТЕКУЩИ СЪДЕБНО-КРИМИНАЛИСТИЧНИ УСИЛИЯ

Фигура 4 показва къде са съсредоточени настоящите усилия в областта на криминалистиката, които са предимно върху съдилищата и тълкуването, които изискват както време, така и разходи. Въвеждането на криминалистично разузнаване налага промяна в кривата на криминалистичното усилие с по-голяма активност в полицейската и охранителната среда.



Фигура 4: Текущото съдебно-криминалистично усилие  
(адаптирано от Ribaux, 2014)

#### IV. КАКВИ СА ПОЛЗИТЕ

Общите ползи от прилагането на модел на криминалистично разузнаване в рамките на правоприлагането включват:

- прекъсване и превенция на престъпността
- по-ефективно използване на криминалистични следи, които информират полицията и действията за сигурност
- ранно идентифициране на заподозрени
- ефективност във времето/разходите
- общи осезаеми ползи от свързаните разузнавателни продукти, като оценки на заплахите, доклади за ситуацията и оценки на риска
- по-добро разбиране на престъпната дейност като цяло.

#### V. ЦИКЪЛ НА КРИМИНАЛИСТИЧНОТО РАЗУЗНАВАНЕ

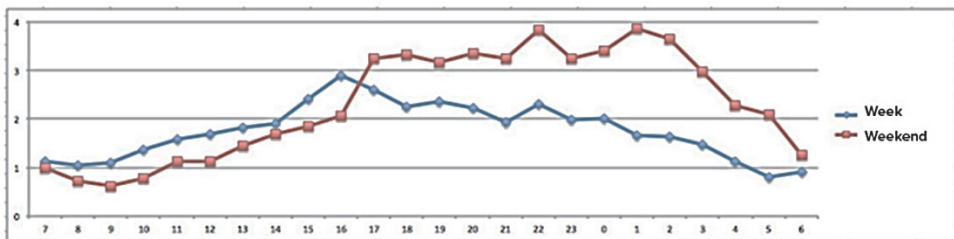
Съществуват множество примери за цикъла на разузнаването. Както се подчертава в този документ, Фигура 5 показва как навременността, точността и пригодността за целта са критични аспекти на интелигентността. По-големият фокус, анализ и създаване на разузнавателни продукти от криминалисти и членове на правоприлагащите органи, като част от подхода на криминалистичното разузнаване ще донесе значителни ползи. За да може съдебната медицина да осигури максимална полза през цикъла на разузнаването, в идеалния случай многослучайните данни трябва да са лесно достъпни от един източник (база данни) или поне от допълнителни източници.

## VI. УСПЕШЕН ПРИМЕР – ПОВТАРЯЩИ СЕ УМИШЛЕНИ ПОЖАРИ

Известно е, че повтарящите се умишлени пожари са едно от най-трудните за откриване и разрешаване престъпления поради различни специфични предизвикателства. Въпреки това, като се има предвид, че повторението е реалност за някои случаи на умишлени пожари и насърчавано от успехите, постигнати в предишни проучвания на повтарящи се видове престъпления, е разработен сравним подход, адаптиран към подробностите на пожарните събития. Тя позволява систематичен анализ на тези събития. Бяха събрани данни за 7886 потенциално умишлени пожари, възникнали между януари 2004 г. и декември 2012 г. в швейцарска държава. Извършени са следните анализи: стратегически (тенденции), тактически (систематични повторения) и оперативен (сериите от престъпления). Стратегическият анализ разчита на статистически данни за честотата на различни критерии (като географски, времевни, *modus operandi*).

Като пример за тази статия бяха проведени анализи на единичен параметър върху данните за потенциално умишлени пожари и показаха, че за период от девет години на анализ:

- Юни и юли са най-активните месеци
- Четиридесет процента от всички събития се случват в събота и неделя
- 22:00 е най-активното време от деня през уикенда



Фигура 5: Час на пожар съпоставен с ден от седмицата

Анализът на географските критерии показва, че седемдесет процента от случаите са концентрирани в осем области и петдесет процента от тези случаи (1886 г.) са ограничени само до 180 улици. Четиридесет процента от пожарите се случват на открито. Тези статистически данни предоставят основна информация и поставят рамка за изследване на пожари в конкретни области. С тези данни е възможно да се поставят наблюденията във времето в перспектива, и да се подпомогне откриването на повторение. Примери за тактически и оперативни анализи могат да бъдат намерени в литературата.

## VII. Изводи

Ролята на този документ е да повиши осведомеността относно криминалистично-то разузнаване и неговите ползи, свързани с превенцията на престъпността и намаляването на престъпността. Внедряването на криминалистично разузнаване изисква много планиране и адаптиране в рамките на една организация. В рамките на една агенция трябва да има ангажимент за пренасочване на резултатите, така че превенцията на престъпността и прекъсването на престъпността да станат приоритети заедно с традиционния фокус върху съда. Това предполага много промени, включително преминаване от фокусиране на единичен случай към фокусиране на няколко случая и разрушаване на съществуващите интердисциплинарни бази. По време на бюджетни

ограничения ресурсите за прилагане на тези промени често са трудни за осигуряване. Въпреки това, установените разузнавателни бази в рамките на лабораториите за криминалистика осъзнават ползите, които могат да бъдат спечелени от този подход. Последното е ясно демонстрирано от различните примери (Ribaux et al. 2003; Ribaux and Margot 2003; Esseiva et al. 2007; Baechler et al. 2012; Morelato et al. 2013; Pazos et al. 2013; Degardin 2015; Марклей 2014). Включването на съдебната криминалистика в широка полицейска стратегия, водена от разузнаване, добавя стойност на много нива на правоприлагането и обществените възприятия за безопасност.

### Литература

- [1]. Ashikhmin, S., S. Berdine, M. Morrissey and G. LaBerge. 2008. Ефективност и разходна ефективност на ДНК доказателства в обем престъпление Денвър, Колорадо, резюме на сайта. Денвър,
- [2]. СО: Окръжна прокуратура на Денвър и полиция на Денвър
- [3]. Катедра Лабораторно бюро.
- [4]. Асоциация на главните полицейски служители и службата по криминалистика (ACPO/FSS). 1996. Ефективно използване на съдебната медицина.
- [5]. Лондон, Великобритания: ACPO/FSS.
- [6]. Baechler, S., O. Ribaux, and P. Margot. 2012. Студентски доклад:
- [7]. Към нов модел на криминалистично разузнаване: систематично профилиране на фалшиви документи за самоличност.
- [8]. Политика и управление: Международен вестник 3(2):
- [9]. Baechler, S., M. Morelato, O. Ribaux, A. Beavis, M. Tahtouh, P. Kirkbride, P. Esseiva, P. Margot and C. Roux. 2015 г.
- [10]. Рамка за криминалистично разузнаване. Част II: Изучаване на основите
- [11]. Общи градивни елементи и предизвикателства чрез примерите за наблюдение на незаконни наркотици и фалшиви документи за самоличност. Международна съдебна медицина 250: 44–52.
- [12]. Браун, К., А. Рос и Р. Г. Атуел. 2014. Бенчмаркинг
- [13]. Криминалистично представяне в Австралия: обемни престъпления. Съдебна медицина
- [14]. Научна политика и управление: международно списание 5
- [15]. (3–4):91–98.
- [16]. Cartier, J. 2010. La recherche et la gestion des liens dans l'investigation criminelle: le cas de la Criminologie et des organismes.
- [17]. [Търсене и управление на връзки в криминалните разследвания: примерът на организираната престъпност]. докторска дисертация
- [18]. Ecole des Sciences Criminelles, Institut de Police Scientifique, Université de Lausanne, Швейцария.
- [19]. Clarke, R.V., and J. E. Eck. 2005. Анализ на престъпността за проблеми в малцинствата. Министерство на САЩ
- [20]. Crispino, F., Q. Rossy, O. Ribaux, and C. Roux. 2015. Образование и обучение по криминалистично разузнаване: ново предизвикателство.
- [21]. Australian Journal of Forensic Sciences 47(1): 49–60.
- [22]. Д. Егардин, К., Ю. Рого и П. Марго. 2015. Съдебно разузнаване за борба с фалшифицирането на медицината. Съдебна медицина
- [23]. International 248: 15–32.
- [24]. Esseiva, P., S. Ioset, F. Anglada, L. Gast e, O. Ribaux, P. Margot,
- [25]. A. Gallusser, A. Biedermann, Y. Speccht и E. Ottinger.

Научен ръководител: доц. д-р Силвия Лецковска БСУ, ЦИТН